

hrabri rojaki v soteski pobiti bili. Tulijo in žalujejo in prepevajo mertvaške pesmi svojim rojakom na čast. Najbolje so žalovali po vodji. Brandibojevi starši so še živeli. Imeli so še edino hčer. Serčno so to ljubili, serčno jo je ljubil tudi njeni brat. Jokaje ga je spremila dalječ dalječ čez vas. Zvedši pa smert dragega brata, je hodila vsaki dan tje solze točit, kjer sta se ločila. Bila je zdaj edina podpora žalostnim staršem.

Nezapopadljive pota osode! Ravno svojo sestro, pridši do kraja bridke ločitve, najpervo zagleda žalostni Brandiboj po stezi gredé. Strah mu vse ude prešine, ko jo zagleda. Hoče obstati, ne vé kaj bi počel. Pa ravno ta trenutek ga tudi sestra zagleda in spozná. Jerbašček ji pade z rok. Debelo ga gleda nekaj trenutkov; kakor zid stoji. Pa naglo se zavé, in ga teče objet. „O ljubi brat, ali še živiš? Ali se mi ne sanja, ali je res, ali si ti? Res je, res! O kaj sem vse že prestala, in kaj morebiti tudi ti, brat ljubeznjivi! Kako si bled, kako vpaden! Zakaj molčiš? Saj si zopet pri nas domá! Kdo je bolje žaloval po tebi kot jaz in tvoji starši.“

„O neusmiljeni bogovi! — strastno beseduje Brandiboj natihoma — zdaj mi je jasen vaš naklep. Prisega ne prelomim! Vse hočem vaši neusmiljenosti žertovati, vse spolniti!“

„Kaj tožiš? — praša sestra dalje — kaj ti je, dragi brat, povej mi? Pozabi terpljenje, ki si ga prestal! Spomni se mene in svojih ljubih staršev!“

„O sovražni bogovi — divjá zdaj Brandiboj — zato ste me živega pustili, da moram vaši požrešnosti najdražji dar žertovati! Kervoloki duh! ali so ti pregrehe take prijetni darovi?“

Tako govori, in preden še zgovori, porine meč svoji nesrečni sestri v persi. Na glas zavpivši: „Brat!“ se zverne na tla in kri ji teče curkoma iz rane. — „Hudobni duh — odgovori — mi je zapovedal, me je silil, te umoriti. Prisego moram spolniti. Hodi v miru in odpusti mi! Kmaló se boš maševala!“ Pri teh besedah se prebode trikrat z mečem in se zgrudi zraven sestre.

Kmaló potem gré nekdo iz bližnje vasi memo, in vidi strašno prigodbo. Bližje pridši spozná Brandiboja v svoji kervi se valjati, zraven njega pa blede sestro. Poprašuje umirajočega po imenu morivca. Brandiboj se sklone in s hripovim glasom pové vse, kar se je zgodilo, ter prosi naj ga zraven sestre tú pokopajo, in izdihne svojo dušo.

Popotnik teče nazaj v vas žalostno novico naznanit. Vsi sosedje se zberejo na mestu. Tudi starši nesrečnih mertvih, vidši tek ljudi iz vasi in bavši se za hči, grejo za njimi, in pridejo, še prekmalo na mesto groze. Zgrudijo se zraven mertvih trupel. Nesó jih proč, pa zbolé in sedmi dan umerjejo. Pokopali so jih zraven nesrečnih otrok.

Slovani, da bi jim spomin te strašne prigodbe nikdar ne zginil, zavalé dva silno velika kamna na grobe; zasadé 19 lip v vedni spomin unih 19 rojakov, ki so z Brandibojem nad sovražnika šli. Vsako leto se potem tú shajajo. Žalostna novica pa se kmali dalječ okoli zvé; vse žaluje po Brandiboji.

Kje sta ona dva kamna, kje stojé tisučletne lipe s svojimi košatimi vejami, se ne vé. Kraj se imenuje: „Spominek pri lipah“. Iši ga, pevec, s svojimi strunami, hodi čez hribe in doline, čez vode in reke, popevaj svoje junake, jokaj se na razvalinah minulih časov, pri slavnih spominkih pa udari na strune, da odmeva se od bližnjih in daljnih stermin in pečin milo doneči glas in prešine vse rojake tvoje!

J. Fr. Št.

Dopisi.

V Zagrebu 3. febr. A. K-s. Preteklo ste dve leti, odkar je slavil naš narod stoletnico Vodnikovo. Veselje je bilo prebirati imena darovnikov, ki so darovali vsak po svoji moči in zmožnosti prineske za spomenik, ki bi se

imel postaviti na slavo pervaka naših pesnikov. Tudi bratje naši na Horvaškem so obhajali z nami vred stoletni rojstni dan Vodnikov, ter so doprinesli tudi svoj del v njegovo poslavljenje. Ni toraj čuda, da poprašujejo: kaj nameravamo napraviti z nabranim dnarjem? *) Ne dajmo se dolžiti nehajstva, temveč pokažimo, da nam je mar za poslavljenje našega Vodnika. Naj se določi, kaj in kako se ima zgoditi, in položi naj se račun, potem se pa lahko kapital vloží makar na deset ali dvajset let na obresti, če je še zdaj premajhen, da bi se kaj častitega napraviti dalo. Med tem se še bo našla tú ali tam blaga duša, ki še bo kaj darovala v ta namen. Poznam visoke gospode, ki pravijo, da ravno zatega del nočejo nič darovati, ker ne vejo, kaj se bo zgodilo z dnarji. Kar je zagrebskih darovnikov, se vsi potegujejo za spomenik materialen, kakošnega je gospod dr. Toman že od početka v mislih imel, in teh misli je gotovo tudi večina Slovincov. Predlogi o štipendiji itd. so le domoljubne misli poedinih domorodcev, ki so sicer vse hvale vredne, pa niso praktične. — Drugo izdanje „Leptira“ za 1860 troškom gosp. Stojsića je že dogotovljeno. — Pod tiskom se nahaja prestava Wenzigove brošure „Razmišljenje austrijskega podanika o carskom pismu od 9. rujna 1857“.

Z Ljubljane. V nedeljo je bil letni zbor pripomočnega društva obertnikov in rokodelcev, kterege so počastili Njih ekscelencija prečastiti gospod deželni poglavar grof Chorinsky s svojo nazočnostjo in se ga je udeležila obila množica častnih in djanskih družbenikov. Iz nagovora neutrudljivega predstojnika gosp. Janeza Horak-a smo zvedili, da družba krepko napreduje in se čedalje bolj dobrotno in potrebno skazuje malim obertnikom in rokodelcom, ki dnarne pripomoči potrebujejo, katerim je preteklo leto 72.787 fl. izposodila. Res lepa pripomoč! Razun tega pa, da je ta kapital obernila na 435 posojil, je z varčnim gospodarstvom družbino matico pomnožila za 562 gold. 31 kr., ktera ima zdaj v vsem 1933 gld. 26 kr. lastnega premoženja. Dopadalo nam je še posebno slišati, da ta družba ne preiskuje obist in čev človeku, kateri jo posojila prosi, in da ne zasleduje njegovega premoženja do desetega urbarja, preden mu kaj posodi; če je kakošen rokodellec v potrebi in je društvu znan, da je pošten in priden človek, dá mu, česar želi, če le more, brez vseh ovinkov in sitnih potov. S tem prav se skazuje milodarno napravo, ne pa le špekulativno dnarničarko. Pa še nekaj družega lepega imamo od te družbe povedati. Na predlog gosp. Horak-a je nabrala lani s tem, kar je tudi z svojega premoženja dodala, od svojih družbenikov 360 gold. Ta znesek je podarila rokodelski nedeljski in realni šoli in pa družbi rokodelskih pomočnikov in s tem pokazala, da ji je tudi mar za omiko svojih ljudi. Poslednjič se je zahvalil gosp. predsednik društvenemu pravosredniku gosp. dr. E. Costa-tu za neutrudljivo in nesebično podporo v vseh društvenih zadevah in mu je v spoznanje teh zaslug v imenu društva podal pismo častnega društvenega uda; dalje je očitno zahvalo izgovoril vsem gosp. odbornikom, ki so se tako marljivo poganjali za prid društva, in so lani bili: gosp. Rudholzer Vilhelm, urar, predsednika namestnik, gosp. Klemenčič Anton, hišni posestnik, računar, in pa gospodje: Drašler Fr., čevljar, Freiburger Jur, klepár, Jelačić Fr., čevljar, Mikuš Lor., fabrikant dežnikov, Milic Jož., bukvo-tiskar, Rost Vilh., sodar, Šerc Fr., kerzuar, Tambornino Karl, zlatár, in pa Waidinger Feliks, glažar, — zlasti pa še gospod kasirju Antonu Heidrich-u za veliko delavnost njegovo. — Potem so bile mnoge dnarne reči zboru na znanje dane. — Na povabilo gospod predsednika: naj se oglasi, ako ima kdo kako željo ali kaj družega na sercu, ni nihče nič omenil, tedaj je zbor s tem poterdil, da je vse

*) Gospod dr. Toman, ki ima vso to reč v rokah, nam je obljubil, da bo stopil z računom in predlogom kmali na dan.

prav, kakor se ravná. Ko je bila tudi nova volitev nekterih odbornikov končana, je gosp. dr. E. Costa besedo poprijel in omenivši nove razmere obertnijskega in rokodelskega stanú, ki se bojo z vpeljavo nove obertnijske in rokodelske postave začele, je iz nje povzel veliko važnost tistega razdelka, ki določuje družtva. Od sv. pisma začemši, ki pravi, da ni dobro, ako je človek samec, je gledé na mnoge dobe starih, srednjih in novih časov, lepo izpeljal očividno potrebo, da se ljudje enega opravilstva združijo in z zedinjeno močjo sami sebi in svojim pomagajo. Al da tako zedinjenje tekne, mora prostovoljno biti, ne pa prisiljeno. „Živa priča, da je to mogoče — je sklenil gosp. govornik — je ta naša družba, ki se pod skerbnim vodstvom z dušo in telesom njenemu pridu udanega predsednika gosp. Horak-a po pravici šteje ljubljanskim obertnikom in rokodelcom v čast“.

Z Ljubljane. V pondeljek zvečer je napravila tukajšna pevska družba pod vodstvom gosp. Nedved-a svojim družbenikom prav vesel večer. Zasukala je celo „besedo“ (koncert) nekoliko po pustni pratiki in s tem je vsem močno vstregla. Pelo se je največ reči v zboru (koru); národne štajarske pesmi so peli štirje gosp. pevci v narodni štajarski obleki; štirje za „popotne muzikante“ oklicani umetniki so godli pustu na čast četveroglasno burkico; nek izversten gledišen igravec je govoril smešnico itd. Obila množica pa je poslušala mične pesmi, godbo in deklamacijo sedé pri mizah, s katerih je dišala pečenka pa gnjat in so zvonili kozarci z vinom in pivom. Tako je bilo za vse skerbjeno, da je bil naslov tega večera res „utile dulci“. Če nas pa vprašate: kako pa so pesmi dopadle? vam lahko rečemo, da vse prav dobro, ker so bile res — hvala gospodu vodju! — lepo izbrane, in — hvala vsem gospodom pevcom! — izverstno prepevane; zvonec pa so nosile zraven štajarskih slavenske, ki so tako globoko v serce segale, da bolj znane so poslušavci s pevci vkupaj peli in je včasih tak vesel hrup bil, da so se gosp. pevci mogli možko deržati, da niso iz „konteksta“ prišli. Ko bi še le vsi domači, katerim je dan dober glas, se udeleževali z dušo in telesom domačega petja, katero vselej, kadar koli in kjer koli se sliši, izbuja največjo radost, oj! kako bi potem še le slovéle mile slavenske pesmi.

Gomiljski zdravnik.

V Gomilji bil je kdaj zdravnik,
Nikogar ni ozdravil;
Če bil je tudi zdrav bolnik,
Na noge ga ni spravil;
Bolné za zdrave je spoznal,
Za zdrave pa se grozno bal,
Brez šal!
Oj oj, aj aj, oj oj, aj aj,
Zdaj ni zdravnika takiga
Ni ga!

Kdorkolj zašel mu je v roké,
Je mogel kri preliti,
Izšel je vse ko arenke,
Se mogli so postiti;
On pa se z vincom je krepčal,
Ko kapljo spraznil je bokal
Do tal.
Oj oj, aj aj, oj oj, aj aj,
Zdaj ni zdravnika takiga
Ni ga!

Katerim ni dišala jed,
Je svetval jim čiščenje;
Kdor ni po tem prišel u red,
Mu dal je za potenje;
Od zunaj je kaj rad flaštral,
Divjino pridno porez'val
In žgal.
Oj oj, aj aj, oj oj, aj aj,
Zdaj ni zdravnika takiga
Ni ga!

Dekletam ni dajal zdravil,
Vedril jim je glavice,
Skrivnosti take jim drobil,
Da speklo jih je v lice.
Tako je mož, zdravnikov cvet,
Skerbel za ta in uni svet
Več let.
Oj oj, aj aj, oj oj, aj aj,
Zdaj ni zdravnika takiga
Ni ga!

Pretekkel ni nobeden dan,
Da ni se kdo odlomil;
Cerkvenikom poboljšal stan,
Zasluzka jim naklonil;
Solznih jim rekel je očes:
Bolezen bila je zares
„Maliös!“
Oj oj, aj aj, oj oj, aj aj,
Zdaj ni zdravnika takiga
Ni ga!

Na kmete šel je vsigdar rad,
Dišale so mu krače,
Prinesel dostikrat je gnjat
Saboj in kos pogače,
Čez to pa še gotovi groš;
Vse stisnil je premodri mož
V svoj koš.
Oj oj, aj aj, oj oj, aj aj,
Zdaj ni zdravnika takiga
Ni ga!

Kjerkoli on je obtičal,
Se deržal je ko smola,
Poprej iz mesta ni ustal,
Prem ni ga bila volja,
Če bil bi tudi sam župan
Alj fajmošter ali kaplan
Bolan.
Oj oj, aj aj, oj oj, aj aj,
Zdaj ni zdravnika takiga
Ni ga!

Njegovi ključ alj pelikan
Ne dá se prehvaliti,
Celé zobe je drel iz škranj,
Po tem so šli nagnjiti;
Zavil mož je ključ in, hrust hrust!
Prinesel zob je in čeljust
Iz ust.
Oj oj, aj aj, oj oj, aj aj,
Zdaj ni zdravnika takiga
Ni ga!

Prišla pa po-nj je grenjka smert
Strašno sta se metala!
Al mogel je pod rušev pert,
Z njim vednost je zaspala;
Gomiljčani se veselé,
Enakiga si ne želé
Dosle.
Oj oj, aj aj, oj oj, aj aj,
Zdaj ni zdravnika takiga
Ni ga!

Pred letom so dobrotniku
Postavili spominek,
Načerkali popotniku
Sledeči opominek:
„Mojster-skaza oj! tu leži,
Vsakteri naj od tod beži,
Meži!“
Oj oj, aj aj, oj oj, aj aj,
Zdaj ni zdravnika takiga
Ni ga!

V. Kurnik.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Z Dunaja. Presvitli cesar so ukazali, da se v prihodnje morejo generali uredoma, višji oficirji pa na svojo lastno prošnjo iz službe izpustiti proti temu, da spet v službo stopijo, ako bi treba bilo. Tudi je oficirjem dovoljeno vojaško službo popolnoma zapustiti (kvitirati) in kakošne druge (civilne) službe si iskati; ako ni nobenega zadržka zoper tako odpoved, naj se odšteje takim oficirjem dveletno plačilo.

— Po najnovejšem vojaškem šematizmu šteje cesarska armada 4 maršale (knez Windišgrätz, grof Nugent, grof Vratislav in baron Hess), 17 feldcajgmojstrov v službi, 25 pa v penziju, 95 maršallajtnantov v službi, 132 v penziju, 124 generalmajorjev v službi, 186 v penziju, — v vsem skupaj tedaj 583 generalov; oberstarjev je pa v službi 262, v penziju 304.

— Bivši minister kupčijstva vitez Juri Toggenburg je po cesarskem sklepu od 6. t. m. za deželnega poglavarja v Benetkah izvoljen.

— Nova obleka žandarjev je nek že določena; namesto svitle železne kape bojo dobili klobuk ces. lovcev, suknja bo zelena s rudečimi obšivi; oficirji bojo imeli kartuš kakor huzarski oficirji.

— Vrednost iz vsega našega cesarstva lani v ptuje dežele izpeljanega in iz ptujih dežel v naše cesarstvo vpeljanega blaga znaša 555½ milij. gld., tedaj za 41 milijonov manj kakor predlanskim. Vpeljalo se je ptujega blaga lani za 268 milij. in 62.528 gold., izpeljalo pa našega za 287 milij. in 458.451 gld. Izpeljalo se ga tedaj je za 13 milij. in 291.184 gold. več, vpeljalo pa za 54 milij. in 36.971 gold. manj kakor predlanskim. Vojska je bila tega kriva. Zlasti kmetijskih pridelkov, sadja in oljnatih semen se je izpeljalo skor za 1 milijon več, tudi premoga veliko.

— Monakovski časniki pišejo, da je rajnki gonfaloniere Camerini v Ferari na Rimskem našem cesarju 60 milijonov frankov zapustil.

— Tistega kupčijskega strežaja Schmitta, na ktere ga ves sum leti, da je svojega gospoda Hurca tako grozovito umoril, kakor so zadnjič „Novice“ povedale, so 10. dan t. m. z njegovo nevesto in sestro izročili dunajski sodnii. Kakor se sliši, ne taji, da je umorjenega v skrinjo djal; umoril ga pa — pravi — on ni, ampak neki drug njemu neznan človek. Bomo že slišali, kaj bo dalje.

Z Gradca. Mestni odbor je sklenil, iz mestnega premoženja pripomoči, da se graško vseučilišče razširi z napravo zdravilskih višjih sol.

V Terstu. Deželno poglavarstvo ponavlja prepoved od 28. dec. 1850, po kateri ne sme nihče, ki gré iz Tersta v unanje dežele, čez 4 gold. šestíc in čez 2 gold. kraj-